

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 1

Fylke:

Hedmark

Tilleggsspørsmålnr.

Herad:

Nes

Emne:

Jord plog

Bygdelag:

Skarvjo

Oppskr. av:

O. J. Hume

Gard:

Hume

(adresse):

Nes Hjem.

G.nr. 92

Br.nr. 7

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Ja. I følge Skats. Mellbye og en gbat fra Nes Herred som førte dagbok fra 1820 årene var arden det viktigste redskap i Varonna og senere i potetakkren. Arden med en hest kunne seinges rundt jordfaste stein roser og råflekker i akkerne meget bedre end de to hestes jelope som oppret på den tid krevde 2 à 3 mand.
2. Meget like, da plogtypen er bedre og de uregelmessige akre er forsvunnet, de jordfaste stein er vann og grøftningen mere gjennomført. Akker ble ardet og korsardet oftest 3 g. Korset ble nedmuldet med krotteindharv eller også med lokkaro. På småplaten kunne man bruke rive eller gdes.
3. Til dels gjør man en ripe

Med arden. Hestehakken har
fordet mest avlind arid til
kypning i potetakken, men for
var bare arden brukt om
siden og gjør et likesagort
arbeide som hestehakken, den
siste kan reguleres i bredden.

4. Fig. 4 er tidligere mest brukt
1-3 har jeg selv mest på Toka
et litt på arid plog og Merk-
spikarv mest igjen.

5. På kype fig 3 er skalle
helt brukt.

6. Navn er oppsat på medf.
tegning. Skolle navnet for man
rot på Gokannet på Aris
sida. "Skolle fall ategner", tidligere
navnet i Almanaken - regnet
vi for siste vårmotegner for
gammelt. Skoller brukes til
plog og haro fremdeles.

7. Ardvikens har litt forskjul-
lig bredde og lengde. I 1820
årene og noe senere var bare
spikar, bestat med jern.
For kjøring i potetakken hadde
man oppsat 2 forskjellige bruk-
de på arden.

8. Velkjøler eller øver har ikke
virket alm. på arden, men en
kjøl bak under kypning
for poteter.

9. Stei

Arb. Plog 3

10. ja men mest som etke fig 4.
11. Type fig. 5-7 var nok vordt brukt i forrige århundre, da disse eller varianten er å se i våre museer. 5-7 ligner mere plog, men de den ke sidejøl på begge sider, som tidels forekommer. De senere årde har som regel ingen veltjell og ingen riske kniv. Den alm. ard ble brukt på krets og hus på akren for sanning. Veltjellene på plogen var sjelden skibare
12. Arde tidlige og gamle plog ble gjort på gården av byggesamfundet
13. På bruket bare moderne fabrikk smidda ploger til 8 å 10 tobes pris. I slutten av det forrige århundre kom den lit etter lit fabrikksmessige plogen med skiveformet veltjell. I 1880 åra fikk vi en engelsk hounby plog, men gbr. Svendsen - skolebetyggen for var for utk. den var forresten dårlig passet i skive og veltjell, så den gikk ikke ^{lukk} ren, som de senere skandinav eller svenske ploger de gamle skolebetyggen ploger. Høsten kostet vistnok for

Arriig, Urdenskiig mellem de 30 og 40. de plog, som ble lavet på gården ble sorte billigere

14. Fig. 8 er svart like kjent i bygga. For 1880 års var det svart på plogen med vria eller skru formet velteppe på det.

15. En bespade ble altid med. Det og kump på isen eller styre når de gamle ploger ble benyttet. For velte. Jellene og spæl ble benyt. Det vilde på eller kalora jord satte sig fast.

16. Ved høig høingning, på det kjent kump til side for neste jøre, plogen ble vellet til den side som velteppe de ble.

17. Fig 9 med ^{32m} klote er utkjent

18. Det var neppe vanlig med høye og vuestre plog. Dette plogen var almindelig en tid. Ved å snå velteppe kunne man gjøre frem og tilbake i samme jøre.

19. ca 6 sommer. Et hjul var festet foran på isen. Plog hjulet. Slaperkoden er også brukt

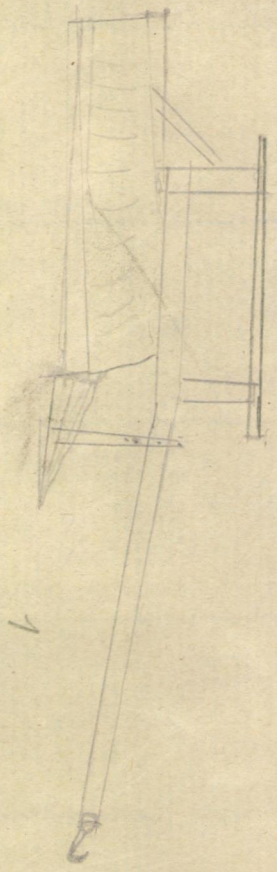
20. Nei

21. Vi har set riperen som vi kalte den, men brukte mere

Ardeu (akten) i min tid sålunge
 19 husket fra 80 arene.
 22 Den krestungt slade ble
 brukk for gjoring av redskapen på jorde
 23 Fig. 12 er lite kjent herom
 Plogtypen på Als fra 1880-90
 ärä ligner mest fig 15, men
 med längre veltuffel og veltuffel
 bildes skruformet som Horns
 by. Rørte karr fulge oftest med
 Redskap med veltuffel på
 en side kaller vi plog og
 skiller mellom Ardis og
 Plogis
 Arde, akt uttales med
 Ayrk l.

1386

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

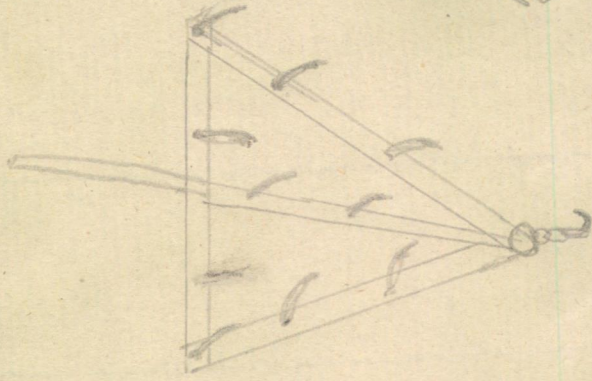

1

En gammel plog med styre på siden
 for 1 mand og en hest eller
 to, samt en kværn. De vil-
 lende se ved det gamle hus.

7
Vord Friedharn.

For nedre delning af
Korn og oppe bær
især for Korsaring,
på bærmarken m.v.
Gulve længe i bær

1386

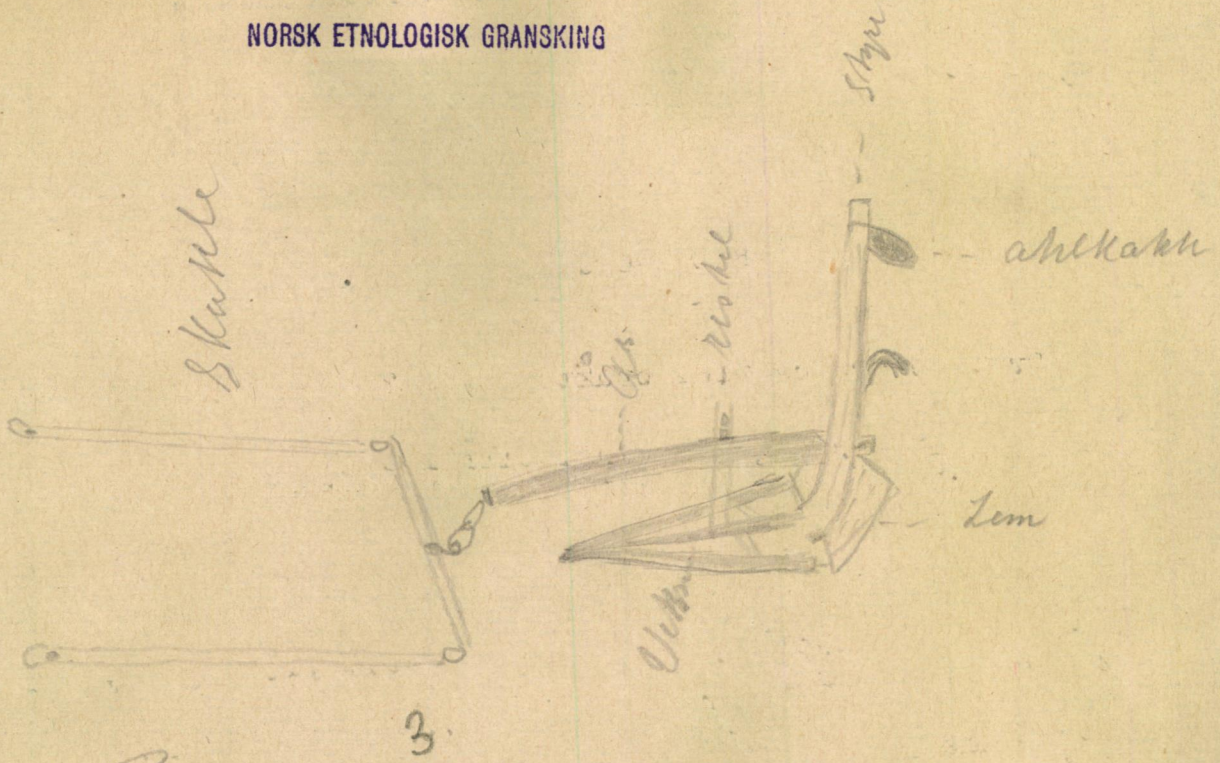
NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

1386

Kudreuser i potet og rot-
fruktaker og øilpløgen
i de sätning. En bygde mand
Mr. Olsetbakken f. 64 var ekspert
i å lave lekkaker. Erindringen
er forresten allet pr. bygde.
Jens Kroffs navn er i 1820, et
årer gjennem Njens 39 pr
samme stykke. På brakkannet
9-13 g. om sommeren. Min
erfaring fra 80-90 åra stem-
mer med dette

Statråd J. E. Mellbye nevner i
sin jordbrugsartikkel for
Krogen, at Landsleieboken i Meyers
Lagaboken lausblev ad 1274 navn
Arden.

Utensom Hedmark og Toten. Der vi
ikke set arden i bruk.

Moddel av de senere Hed-
marksakker, Kjøkkakke kaldes.
Gruudakken er som moddel 4.
Totenakke mere som nr. 3
Lemakken er like til det sist
brukt, vesentlig til Gjoring
mellem pøst furu. Her
kan man løfter opp. Det
er bred veksne og kost er
Kjøttakken kan litt som litt
fra 19-20 arene avløst akker som